

GAZDA

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

GAZDA

Feladatok és tevékenységek

A gazda szakmának már a szó jelentése elárulja, hogy az ezt a tevékenységet végző személy „jó gazda módjára” gondját viseli azoknak a növényeknek, állatoknak, földterületnek, gépeknek, berendezéseknek, amelyekkel a munkája során kapcsolatba kerül. Ez a gondolat jut kifejezésre egyik régi közmondásunkban is, mely szerint „A jó gazda szeme hizlalja a jószágot”.

Ha vásárlóként, vevőként járjuk a piacokat, hús- és élelmiszerboltokat teljesen nyilvánvaló mindannyiunk számára, hogy a jó minőségű és jó árfekvésű termékeket részesítjük előnyben. Ezért tehát a gazda legfontosabb feladata és egyben érdeke is, hogy jó minőségű növényi és állati termékeket állítson elő, valamint az is, hogy gazdaságossági szempontok szerint vezesse gazdaságát.

Ha összehasonlítjuk a 10-20 évvel ezelőtti mezőgazdasági munkát, vagy akár a négy - öt évvel ezelőtti tevékenységet, azt tapasztaljuk, hogy bár nagyon sok az azonosság, a munka jellege azonban napjainkra igencsak megváltozott. A változásnak egyik oka az, hogy a termelészövetkezetek megszűnésével a gazda tevékenysége sokkal önállóbb és egyben felelősségteljesebb lett. A nagy termelő egységekben a gazdálkodók részfeladatokat láttak el, ma azonban a gazda saját maga tervezi és szervezi meg gazdaságának specifikus tevékenységeit. A technikai felszerelések, gépek karbantartása, kisebb javítások elvégzése mellett a trágyázás, a termék betakarítása, raktározása, tárolása, forgatása, valamint az értékesítése is az ő feladatai közé tartoznak.

Az állattenyésztéssel foglalkozó gazda saját maga kezeli az egyszerűbb betegségeket, adott esetben beadja a védőoltást, naponta más legelő helyen állítja fel az állatok felügyeletét szolgáló villanyőrt, stb.

Továbbra is változatlan azonban az, hogy a mezőgazdaságban a munkálatok még mindig igen szerteágazóak maradtak, így ez a tevékenység nem nyolc órás munkaidő alatt végezhető, hanem folyamatos, beleértve a vasárnapokat és az ünnepnapokat is. Az állatok

etése, a növények biológiai fejlődése, az időjárási tényezők, stb. szabják meg a gazda napi időbeosztását, ez egyben azt is jelenti, hogy mindig korán kell kelnie.

A gazda specializálódhat növénytermesztésre, valamint állattenyésztésre, ezen belül is számos szakosodási lehetőség nyílik, amelyekről a továbbiakban adunk tájékoztatást.

A növénytermesztés során a gazda úgy változtatja meg a talaj feltételeit, hogy a növények számára optimális növekedést tegyen lehetővé. A talaj termőképességét a gazda trágyázással segíti elő, melynek során a természetes mellett műtrágyát is használ. Az eke és más megmunkáló eszközök a szakszerű alkalmazása révén a talaj szerkezetét változtatja meg.

A növények telepítése, ápolása, gabonafélék, kapás- és olajos növények, valamint egyéb szántóföldi növények betakarítása a további fontos feladatok közé tartozik. A vetés kikelése után növényápolásra van szükség, ami talajmegmunkálást jelent, valamint a gazok és kártevők elleni vegyi anyagok alkalmazását. A vetés megfigyelése a vetéstől a betakarításig történik. A vetés ellenőrzése során fel kell ismerni a kártevők megjelenését, a növények betegségét, a hiányjelenségeket, a növekedés késedelmességét vagy különösségét, ismerni kell a vegetáció lefolyását, a talaj állapotát, stb.

A termést nyáron vagy ősszel, illetve folyamatosan takarítják be a természetű növényfajtától függően. Nagyon fontos a helyes betakarítási időpontnak (az ún. kombájnérettségnek) a felismerése és meghatározása. Ezt követően az arató-cséplőgépet a betakarítandó terményhez igazodva, átszerelik és speciális szerkezeti elemekkel látják el. A beállítási hibák cséplési veszteséghez vezethetnek.

A kifogástalan aratás-cséplést és az egyéb gépegységek működését folyamatosan ellenőrizni kell (nagy, modern arató-cséplőgépeknél a kijelzések értékeit meg kell figyelni; a működést elektronikusan ellenőrizni kell).

A növénytermesztésben az intézkedéseket a mindenkori haszonnövény fajta egyedi igényeivel és az adott talaj-, valamint az időjárási viszonyokkal kell egyeztetni.

A gazdának ügyelnie kell a környezetvédelmi rendelkezésekre, emellett a vízvezető csatornákat is gondoznia kell.

A gabonafélék termesztésénél - vetéskor és aratáskor - nagy segítséget nyújtanak a különböző gépek. A búza, árpa, rozs, zab betakarítása kombájnnal történik.

Ha a piacképes növényi eredetű termékek a betakarítás után nem kerülnek azonnal eladásra, akkor azokat szakszerűen kell tárolni, vagy tisztítással, illetőleg osztályozással az eladásra előkészíteni. A gabonaféléket például állandó forgatással kell védeni a „befüledés” elkerülése céljából. A különféle szántóföldi takarmány fajtákat szárítással vagy silózással tartósítják és raktározzák.

Az állattartással kapcsolatos tevékenységek közé tartozik a haszonállatok takarmányozása, ápolása, ellátása, tisztítása és kihajtása.

A legelőn is a gondos trágyázási és ápolási munka a magas hozamok előfeltétele. Ha a takarmányt a jószág nem közvetlenül legeli le, akkor az szénaként vagy silótakarmányként tartósítandó.

Az állatok takarmányozása olyan tevékenység, amelytől a mindenkori gazdasági siker nagymértékben függ. Az állatoknak mennyiségben és összetételben megfelelő takarmányadagot kell kapniuk, ami a növekedésük és teljesítményük függvénye és egyben annak meghatározója. Ehhez feltétlenül szükséges, hogy a takarmány helyes összetételét és mennyiségét a gazda pontosan ismerje.

Az állattenyésztésben az állatok valamint az ólak és istállók tisztításának, és fertőtlenítésének nagy jelentőséget kell tulajdonítani, az állatbetegségek megelőzése, valamint az állati származású termékek minőségének biztosítása céljából.

Egy másik fontos terület - a fajtától függetlenül - az állatok szaporításával kapcsolatos feladatok, mint például a megtermékenyítés optimális időpontjának megválasztása (amely a fajtától függően lehet természetes vagy mesterséges megtermékenyítés), a megtermékenyítendő egyed kiválasztása, a vemhességi viselkedés megfigyelése.

Ellés esetén a gazdálkodónak gyakran segítséget kell nyújtania, majd gondoskodnia kell az újszülött egyedekről. Az állatorvos utasításai szerint vállalkoznia kell beteg állatok ápolására is.

A szarvasmarha tartása során különböző tevékenységek fordulnak elő. Az állatok szeretik a friss fűvet, ezért is mindig korán kell kelni. A tehenek fejésében ma nagy segítséget nyújt a technika. Rendszerint géppel fejnek, de a gazdának tudnia kell kézzel is fejni. A tejnek tiszta és higiénikus nyerése és kezelése döntő egy minőségileg nagy értékű termék előállításában, ezért a gazdának precízen ügyelnie kell mind a tőgyek, mind pedig a fejéshez használt eszközök tisztán tartására.

A táplálkozási magatartás megfigyelése és ellenőrzése, az istálló klímájának megfigyelése és beállítása (nagyon modern istállóknál ez mikro-számítógéppel történik), a körmök ápolása, az állatok tisztogatása, tisztítása mind a szarvasmarha tenyésztő feladatai.

A takarmány kirakását, szétterítését, felaprítását, keverését kézzel vagy (legtöbbször) technikai segédeszközökkel (részben félig, részben teljesen automatizálva) végzi. Az etetés és itatás gyakran istálló-felszerelések, etető automaták használatával történik.

Az istállók almozása, a trágya kihordása szállító és továbbító berendezések útján, kisebb állatállományoknál kézi munkával is történhet. Az istállók felszerelésének tisztán tartása, tisztítása és működésük ellenőrzése is fontos kiegészítő tevékenység.

Az állatok kihajtása a legelőre, illetőleg onnan haza egy további feladat, melynek során az itatás a legelőn mesterséges és természetes itatókból történik. A legelő rendszeres ellenőrzése, a karámok karbantartása, az állatvigyázás, az új legelőkre való terelés, ahol biztosított a friss fű, stb. a gondos állattenyésztő munkájának sikerét segítik elő.

A kezdődő ellési folyamat felismerése anyaállatoknál, adott esetben „őrt állás”, és segítségnyújtás a borjazásnál, valamint az újszülött borjakról való gondoskodás életük első napjaiban és heteiben az állatállomány gazdagítását biztosítják.

Mezőgazdasági sertéstartás során is hasonló tevékenységeket kell elvégezni, természetesen ennek az állatfajtának a tartási igényei szerint.

A kocák megfigyelése a fedeztetési képesség szempontjából; a fedezés előkészítése biztonsági előírások figyelembevételével, és/vagy - üzeme válogatja - mesterséges megtermékenyítés előkészítése és végrehajtása. Itt is nagyon fontos feladat az állomány szaporítása érdekében. Ezt a vemhesség ellenőrzése, az ellésnél való segítségnyújtás, az anyaállatról és a fiatal állatokról való gondoskodás az ellés után, valamint a malacok felnevelése egészíti ki.

A fark-kurtítás - csak részben - az élet első napján előzetes intézkedés a „farkba harapás” ellen. A hím malacok kasztrálása, az állatok megjelölése folyamatos munkát biztosítanak a sertéstenyésztő számára.

A mezőgazdasági baromfitartásban a következő feladatok merülnek fel:

- ◆ Trágyakihordás az istállókból, tisztítás, fertőtlenítés; a trágyakihordó berendezések kezelése, a berendezések felügyelete, karbantartása.
- ◆ A csibék elhelyezése az istálló részlegekben.

- ◆ Az automatikus baromfi-itatók beállítása és tisztítása; a berendezések felügyelete, karbantartása.
- ◆ A különféle takarmányok kiválasztása és beszerzése, a takarmányadagok meghatározása mennyiségi és összetételi szempontból a különféle korosztályok és hasznosítási célok figyelembe vételével.
- ◆ Az automatikus, illetőleg fél-automatikus etető-berendezések kezelése; a berendezések felügyelete, karbantartása.
- ◆ A takarmányok tartósítása és tárolása, a takarmánytároló tisztán tartása, kártevők elleni speciális intézkedések.
- ◆ Az állatok egészségi állapotának ellenőrzése; baromfibetegségek jeleinek felismerése különösen figyelemmel kísérve a paraziták megbetegedéseket és a bejelentésre kötelezett járványokat. Beteg, esetleg elhullott állatok eltávolítása; a nem tojó tyúkok elkülönítése.
- ◆ Az automatikus szellőző-berendezés beállítása és ellenőrzése, a vezérlő berendezések szabályozása az állatok életkorának és az évszaknak megfelelően.
- ◆ A fűtőberendezés és a világító berendezés ellenőrzése és karbantartása, beállítása az állatoknak megfelelő működésre.
- ◆ Keltetőgépek tisztán tartása és fertőtlenítése.
- ◆ Keltetésre alkalmas tojások berakása a keltető berendezésbe.

A modern mezőgazdaságban a munkákat mind a földművelésben, mind a növénytermesztésben, valamint a legelőgazdálkodásban és az állattartásban is nagy teljesítményű gépek és eszközök segítik.

A vontatót a mezei munkáknál más eszközök vontatására és megművelési munkákra használják. Magasan fejlett talajmegmunkáló- és növényvédő gépek, trágyaszórók, talajmarók és kapálógépek teszik lehetővé a vetés-előkészítési és az ápolási munkák meggyorsítását és megkönnyítését. A különböző növények és a kapásnövények betakarítására kombájnok állnak rendelkezésre. A széna- és a silótakarmány készítése is gépesíthető megfelelő betakarító gépekkel, járva-szecs-kázókkal, rakodókocsikkal vagy felszedő-bálázó présekkel.

A belső gazdaságban végzett munkák jelentős része is gépesített, illetőleg olyan istállózási formákat alkalmaznak, amelyek a munkaráfördítést jelentősen csökkentik. Így például a hízlalásra szánt disznókat és bikákat gyakran szalma nélkül tartják úgynevezett hasított padlón. Az istállókból a trágya kihordását és a fejést is a legtöbb gazdaságban géppel végzik. A haszonállatok takarmányozására a munkát megkönnyítő segédeszközök vagy akár automatikus etető, takarmányozó berendezések is rendelkezésre állnak.

A növekvő gépesítés szükségessé teszi, hogy a gazda rendelkezzen a gépek és készülékek ápolásához és karbantartásához, valamint egyszerű javítások és szerelések végrehajtásához szükséges ismeretekkel.

A gazdáknak ezért alapvető készségek birtokában kell lenniük a reszelés, fűrészelés, fúrás, csiszolás, forrasztás és hegesztés terén, valamint tájékozottnak kell lenniük vas, lágy- és keményfémek, fa és műanyag alkalmazásáról és a velük való bánásmódról.

Mivel a gazdaságok túlnyomó része ma kizárólag családi munkaerővel rendelkezik, gyakori az egyedül végzett tevékenység. Még a nagyobbakban is ritka a korábbi csoportmunka. Leggyakrabban még az istállóban található össze a család, melynek során mindegyiküknek meghatározott tennivalójuk van, mint pl. a takarmányozás, tehénápolás vagy fejés.

Az ilyen jellegű üzemeknek az egyik legfontosabb feladata, hogy a termék előállításának láncolata mellett biztosítsa a minőséget, a mezőgazdasági és állattenyésztési termékek gazdaságos és költségkímélő, a piacnak és az egészséges életmódnak megfelelő előállításával.

Az egyéb tevékenységek során a gazda, többnyire vontatóval és utánfutóval, szállítási feladatokat is végez: termékek eladása, szállítása, mezőgazdasági üzemi eszközök vásárlása, mezőgazdasági gépek és készülékek szállítása más műhelybe illetve más műhelyből, stb. A gazdaság szerkezetétől függően, például egy gépészeti üzletcsoport keretében vagy önálló vállalkozóként, közösségek, vízügyi és talajjal kapcsolatos szövetségek, erdészeti hatóságok és mások részére is végezhet munkálatokat.

Együttműködés, kapcsolatok

A gazdaság nagyságától és szervezetétől függően a gazda különböző együttműködési kapcsolatokat alakít ki. Elsősorban azokkal a családtagokkal, betanított, segéd- és kiegészítő munkásokkal, akik mindennapi munkájában rendszeresen vagy csak időszakosan segítenek. Nagyon fontos, hogy más, szomszédos gazdaságok munkatársaival is együttműködjön, hiszen ez nagymértékben elősegítheti munkáját. További kapcsolatot tart a bérmunkát végző vállalatok és gépészeti üzleti csoportok munkatársaival, szaktanácsadókkal, piaci létesítmények és cégek munkatársaival, beszállítókkal.

Mint önálló gazdaság vezetője kapcsolatot tart a szakhatóságok és közintézmények munkatársaival is (pl. gazdasági kamara, gazdasági hivatalok, növényvédelmi hivatal, társadalom és nyugdíjbiztosítás), szakmai szövetségekkel, egyesületekkel, szakmai réteg-szervezetekkel, termelő- és tanácsadó üzleti csoportokkal, biztosítókkal, bankokkal.

Munkaeszközök, munkatárgyak

Mint már az eddig leírtakból kiderült, a gazdálkodó munkája igen sokrétű, ezért valamennyi mezőgazdasági munkaeszköz, tárgy, termék teljes felsorolása a mezőgazdasági üzemek differenciáltsága és az egyes tárgyaknak a nagy száma miatt nem is lehetséges és nincs is értelme.

A mezőgazdasági munkák során, a gazda különböző gépeket, járműveket, készülékeket alkalmaz, amelyek nagyon változatosak lehetnek; így pl. a vontató (traktor) lehet standard vontató, lánctalpas vontató, rendszer-vontató, keskeny nyomtávú szőlőművelő vontató, stb. A talajmegmunkáláshoz, vetőmag előkészítéséhez és talajvédelemhez is különböző gépeket és készülékeket használ: különböző fajtájú ekéket, talajmarókat, boronákat, hengereket és hengerboronákat (hengerek és boronák kombinációja), kapáló készülékeket (pl. a mechanikus gyomirtáshoz és talajlazításhoz répa földön), töltőket, hálós boronákat, sorművelőket (talajlazításhoz és mechanikus gyomirtáshoz), valamint trágyázó-gépeket és készülékeket a hozzá tartozó szállító, emelő, rakodó és továbbító berendezésekkel.

A talaj kímélésére, valamint az idő-, a munkaerő- és benzin megtakarításhoz a földmunkák során gyakran több munkamenetet összekötnek egymással. Ehhez különféle célú egyedi készülékeket készülék-kombinációvá fognak össze a munka céljának, a vontató

teljesítményének, a talaj fajtájának és állapotának megfelelően. Ilyenek például a locsoló készülékek, permetező- és porozó készülékek, stb.

A tároláshoz, szállításhoz, a betakarítás előkészítéséhez is nagyon változatos berendezéseket és segédeszközöket használnak.

Műhelyfelszerelés

A legtöbb mezőgazdasági üzemnek van saját alap felszereltségű műhelye. Az itt fellelhető szerszámok, eszközök segítségével el tudja végezni a kisebb javítási, karbantartási munkákat. Ezek között megtalálható a satu, az üllő, a mérőszerszámok, pl. acél mérőszalag, tolómérce, acél vonalzó, talpas acél derékszög, fordulatszámológó, csapvágó, fémfűrész, menetvágó szerszám, lemezolló, kalapácsok, fogók, reszelők, csavarhúzó, csavarhúzó készletek, stb.

A számítógépek és számítógépes rendszerek a gazdaság ellenőrzését, információ-ellátását és szabályozását szolgálják, mint például hőmérsékletek, teltségi állapotok, fordulatszámok, öntözés irányítás, stb. ellenőrzése.

Az elektronikus adatfeldolgozás különösen nagyobb üzemekben jellemző, olyan munkálatokra, mint például: a takarmány keverő automaták vezérlése, állat-specifikus adatgyűjtés és kiértékelés, időpont ellenőrzés és vezérlés, folyamattervezés, dokumentálás. Az egyéb mezőgazdasági üzemi eszközök, pl.: vetőmag, növényi ültetnivaló, tüzelőanyagok, üzemanyagok, kenőanyagok, takarító-, fertőtlenítő anyagok, festékek, lakkok, különféle fajtájú drótok mellett megtalálhatók a személyes munkavédelmet (az elvégzendő tevékenységtől függően) szolgáló munka-ruházat, mint például a biztonsági cipő, munkakesztyű, gumikesztyű, vízálló ruházat és hasonlók.

A növényápoló és más szerekkel való foglalkozással kapcsolatos, lélegzést biztosító, szakadás biztos, időjárásálló, vegyi anyagoknak ellenálló, port és folyadékokat át nem eresztő védőruházat is elengedhetetlen feltétele a gazdálkodási munkának.

A mezőgazdasági termékek

A búza, árpa, sörárpa, rozs, zab mellett megtalálhatók a különböző zöldség- és gyümölcsfélék, valamint az igen változatos állati termékek (húsfélék, tej és tejtermékek alapanyagai, tojás, stb.).

A műtrágyák - a szerves és nem szerves fajták - mellett különböző növénykezelő szerekkel is foglalkoznia kell, ezért nagyon fontos, hogy a használt szerekre vonatkozó érvényes rendelkezéseket ismerje.

Követelmények

A mezőgazdasági üzemekben már korán reggel van tennivaló. És ráadásul a gazdának iparkodnia kell, ha minden feladatával meg akar birkózni. Még vasárnap sincs hosszabb alvás, hiszen az állatokat hétféteken és vasárnap is meg kell etetni és szükséges róluk gondoskodni.

Aratás és betakarítás idején a napi munkaidő a nyolc órát meglehetősen meghaladja. A tehén rendszerint éjjel borjadzik, így a gazda nem tud „fájront”-ról és szabadidőről mesélni.

Ha ehhez még jók az idegei is, és nem hagyja magát stressztől és sietségtől megőrjíteni, megőrzi hideg fejét, mindig mindenben rajta tartja a kezét, akkor tulajdonképpen semmi sem fog balul kiütni.

Nagyon fontos ebben a szakmában a műszaki szakértelem számos mezőgazdasági gép kezelését illetően, másrészt szükségeltetik a „viharállóság”, hogy hidegben és esőben is tegye a dolgát.

Érdeklődés

Senki nem tud elégedett lenni a munkájával, ha az nem találkozik valamilyen mértékben az érdeklődési körével. A szakemberek szerint ehhez a foglalkozáshoz az alábbi 17 érdeklődési irányból a legfontosabbak a következő ábrán bejelöltek.

Szabadban végzett munka	Növényekkel, állatokkal foglalkozni	Embernek közelebb dolgozni	Teszt erő kell hozzá	Formákkal, vonalakkal végzett munka	Kéz erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokkal ellátni	Irodában dolgozni	Emberrel segíteni	Eladni, vásárolni	Tiszta környezetben dolgozni	Gépeket összerakni és javítani	Automata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektromos készülékekkel dolgozni	Építési munkában dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
X	X		X								X					

Az eredményesség és a későbbi szakmai továbbfejlődés persze a személyi képességektől is függ.

Ehhez álljon itt ugyancsak a szakemberek becslése:

A sokféle tevékenység a parasztgazdaságban a gazdálkodótól mindenek előtt *testi* terhelhetőséget követel meg, mégpedig a talaj megmunkálásánál és trágyázásánál, a termés tárolásánál, vagy a haszonállatok etetésénél és gondozásánál, valamint az istállók kitakarításánál.

Pozitív értelemben kell megjegyezni, hogy sok szakmával összevetve, az ipari munka egyhangúságának a gazdánál nyoma sincs. Úgy látszik persze, hogy a munka jellege pl. a tejkamrában vagy az arató-cséplőgépen első pillantásra nem különbözik a futószalagnál végzett tevékenységtől, mégis a gazda minden egyes állatot személyesen ismer, egyedileg kezel, mert az optimális tejteljesítményt el akarja érni. Az arató-cséplő gépet véve, alig van olyan földdarab, amelyen a növényfajta, nedvességi fok és a lejtős fekvés szerint a munkafeltételek pontosan ugyanazok lennének.

Emellett azonban a munka a mezőgazdaságban nehézségeket is hoz magával. A gazda műhelye a szabadban van és elég gyakran forróságban, esőben, hidegben és piszokban találja magát. A gazdaságban, a mezőn és az istállóban előforduló elintézni való minden ésszerűsítés ellenére olyan napi munkaidő-tartamot követel meg, ami az egyéb üzemekben meglévő nyolc-órás munkanaptól igencsak különbözik. Hozzájön ehhez, hogy a haszonállatokról vasár- és ünnepnapokon is gondoskodni kell, és ez a gazdálkodót igen erős mértékben az üzemhez köti.

Az előfeltételek, amiket a kezdő gazdálkodónak szakmájához magával kell hoznia és tovább kell fejlesztenie, a következők: szellemi fürgeség, műszaki adottság és a kooperációra való készség. A gazdálkodó számára lényeges a biológiai környezetben

minden folyamatot illetően a fogékonyság, az éles megfigyelő-képesség, és nem utolsósorban a természetszeretet.

A felelősség- és kötelességtudat alkalmazkodási előfeltételek, amik nemcsak a gépekkel és felszerelésekkel való érintkezés során, hanem a trágyakezelésnél, növényvédelmi- és gyógyszer kezelésénél is szükségesek. A fizikai erő és az időjárás viszontagságaival szembeni ellenálló képesség, fontos minősítési ismérvek. Ha a kezdő gazdálkodó az önálló vállalkozási tevékenységet szakmai célként tűzte ki maga elé, fontos, hogy érdeklődjék az ökonómiai környezetben végbemenő folyamatok és összefüggések iránt.

Előnyt jelent ezen a területen az energikus tevékenységekre való hajlam, valamint a változó kézi tevékenységek (sokrétű, kézzel végrehajtandó egyéni munkák, pl. gépek, készülékek, karámok, épületek karbantartása, takarmányozás, állatgondozás) és a természetben zajló folyamatok, növények és állatok, biológiai tények iránti érdeklődés.

A gazda munkájának hatékonyságát növeli az általános felfogóképesség és tanulási képesség, átlagos logikus és következtető gondolkodási képesség (pl. összefüggések felismerése károkozók, talaj, időjárás, trágyázás, fajták között), valamint az átlagos mechanikai-technikai érzék, gyakorlati rátermettség és kezűgyesség. Hasznosnak bizonyul, ha rendelkezik a kereskedői (költségre, forgalomra irányuló) gondolkodás képességével.

Egyéb pszichológiai ismertetőjegyek

Szükséges:

- ◆ energikus, ennek során tervszerű és körültekintő munkamód,
- ◆ készség a saját felelősségre végzett magányos munkára, de a (kis-) csoporthoz és a helyzethez való alkalmazkodásra is a családi üzemekben,
- ◆ neuro-vegetatív terhelhetőség (túlórák, munka a hétvégeken),
- ◆ pszichikai robusztusság (kényszervágások, malacok kasztrálása),
- ◆ nyugodt, kiegyensúlyozott munkamód.

Kizáró:

- ◆ a kifejezett hajlam a rosszulletekre (trágya kihordása, hígtrágya szállítása, segítségnyújtás elléskor vagy állat-megbetegedések esetén),
- ◆ durvaság, önuralom hiánya az állatokkal való foglalkozás során.

Előre látható alkalmatlanság

Az alábbi egészségügyi zavarok esetén a szakmai döntés előtt az orvos tanácsát ki kell kérni:

- ◆ a kezek, karok, lábak valamint a gerincoszlop, a szív és a vérkeringés megbetegedései, illetőleg azok működésének korlátozottsága,
- ◆ a légzőszervek, a máj, a húgyképző szervek, a bőr krónikus vagy gyakran visszatérő megbetegedései (különösen a hajlam az ekcémára, asztma, allergiák),
- ◆ gyötrő rohamok,
- ◆ kielégítően nem javítható látóképesség (közel és távol),
- ◆ szembetegségek,
- ◆ a hallóképesség jelentős korlátozottsága,
- ◆ a személyes védelmi eszközök viseléséhez hiányzó rátermettség (lélegzési védőmaszkok, hallásvédelem, védőkesztyűk, védőruházat).

Szakképzés

A szakképzés lényegében az üzemben és a szakiskolában történik. Bizonyos előfeltételek mellett lehetséges a szakképzés időtartamának lerövidítése.

A képzés tartalma

A tanulók a képzés kezdetén mezőgazdasági alapismeretekre és gyakorlatra tesznek szert.

Megtanulják:

Hogyan takarmányozzák és gondozzák a haszonállatokat, milyen megelőző intézkedések vannak állatbetegségek ellen, hogyan kell ápolni a tároló helyiségeket és tároló tartályokat, milyen karbantartási előírásokat és kenési terveket kell betartani gépek és berendezések ápolása során, hogyan kezeljék a talajmegmunkálás, vetés, trágyázás és aratás gépeit.

A szakma gyakorlása

Eredményesen befejezett szakképzés után egyebek között gyakorlási lehetőségek adódnak a mezőgazdasági piaci termék-, takarmánytermesztő-, nemesítő-, kevert- vagy évelő kultúra üzeimében, ahol többnyire egyetlen (illetőleg kevés) állati vagy növényi fajta fordul elő, például gabonatermesztés vagy legelőhasznosítás tejgazdaság által.

Minősítési és specializálódási lehetőségek

Részvétel tanfolyamokon, kurzusokon, szemináriumokon, pl. a földművelés, a növényvédelem, a mezőgazdaság, az állattartás, az állattenyésztés, az agrártechnika, valamint a környezetvédelem, az elektronikus adatfeldolgozás, menedzsment, szakképzési- vagy pénzügyek a mezőgazdaságban témákban.

Előmeneteli továbbképzés (megfelelő szakmai gyakorlat után):

- ◆ Mezőgazdasági mester,
- ◆ mezőgazdasági szakirányú technikus képzés (növénytermesztés és növényvédelmi technikus, erdősztechnikus, állattenyésztési és állategészségügyi technikus, tájépítés/ökologikus tájépítés, környezetvédelmi technikus, stb.),
- ◆ üzemgazdasági technikus (mezőgazdasági gépésztechnikus, élelmiszer-ipari gépésztechnikus, települési vízgazdálkodási technikus, stb.).

A Foglalkozás Információs Kézikönyv a gazda szakmát a 6140 szám alatt, mint általános mezőgazdasági foglalkozások (pl. önálló gazda) címszó alatt tartja nyilván.

Az iskolázottsági előfeltételként szakma, érettségi nélkül jelöli meg.

A szakmai képzettség megszerezhető az iskolarendszerű képzésben, valamint különböző tanfolyamokon is.

A szakképzés OKJ azonosító száma: 33 6201 01

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja. A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A gazda foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

A szakma jövőjéről készült tájékoztatás a <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php> weblapon érhető el, a foglalkozás megadásával.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.